

Nytt lovverk - Internkontroll og skylagring

Er du forberedt på nye krav i arkivforskrift om internkontroll og skylagring?

Hvem er vi?

Anja: seksjonsleder for dokumentcenteret i Asker kommune og nestleder i styret i Norsk Arkivråd

Marianne: avdelingsdirektør for avdeling arkiv og forvaltningsstøtte i Helsedirektoratet og styret i Norsk Arkivråd

Hva skal vi si noe om?

Det pågående revisjonsarbeidet med spesiell vekt på NAs høringssvar til arkivforskriften inkludert temaene skylagring og internkontroll

Høringen av Riksarkivarens forskrift har frist 1. mai, og NAs høringssvar er ikke klart. Men vi ser noen tendenser...

Oppsummering av høring – ny arkivforskrift

Over 150 hørings svar

NAs hørings svar var på 14 sider!

Vi vet ikke hvordan innspillene er mottatt og håndtert av Kulturdepartementet

Hva kommer nå?

Internkontroll erstatter arkivplan

Det ligger an til at det åpnes for bruk av skytjenester for offentlige arkiv

Krav til organisatorisk plassering av arkiv endres/fjernes

Internkontroll

Hva er det?

Definisjon til bruk for statlig sektor hentet fra
Direktoratet for økonomistyring (DFØ):

"Internkontroll er en prosess som skal gi en rimelig sikkerhet for målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og etterlevelse av lover og regler i virksomheten."

"Internkontroll er et lederansvar, og er en nødvendig forutsetning for god styring og måloppnåelse på alle nivå. Effektiv internkontroll bidrar til kvalitet og effektivitet i produkt- og tjenesteleveranser. Med effektiv internkontroll er virksomheten bedre rustet mot de utfordringer som vil komme."

Verktøy for internkontroll

- Styring: definere *hva* som skal oppnås (gjøre de riktige tingene)
- Internkontroll: understøtter styring gjennom å definere hvordan oppgavene utføres (gjøre tingene riktig)

I kommunene

NOU 2016:4 Ny kommunelov
(høringsfrist 06.10.2016)

Hele kapittel 24 er viet internkontroll

«Internkontroll er en del av kommunens egenkontroll. Mens kontroll i regi av kontrollutvalget og revisjonen er styrt av de folkevalgte, er internkontrollen styrt av kommunens administrative leder. Internkontrollen gjelder således kommunens administrasjon, det vil si all virksomhet som ikke er en del av de folkevalgtes roller og oppgaver. God egenkontroll er viktig for det kommunale selvstyret. Med en velfungerende egenkontroll vil også behovet for statlig tilsyn bli mindre. Etter utvalgets vurdering er internkontrollen en sentral del av kommunens egenkontroll.»

I dag

- Mange detaljerte internkontrollbestemmelser for kommuner allerede både på overordnet nivå og på spesifikke områder og funksjoner
- Fragmentert lovgivning gjør dette krevende å håndtere

«Utvalget foreslår å innføre en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll i kommuneloven. Denne skal bidra til å styrke internkontrollen ved å gjøre reguleringen av internkontrollen tydeligere og mer helhetlig. Samtidig skal ikke bestemmelsen være en uttømmende regulering av all internkontroll som gjøres. Bestemmelsen skal angi et lovkrav om hva som etter kommuneloven minimum må gjøres av internkontroll.»

Målet:

- Sikre kvalitet i tjenestene
- Effektiv ressursbruk
- God folkevalgt styring

- Behov for veiledning om gjennomføring av helhetlige risikoanalyser i kommunene

KMDs innspill til arkivforskriften

«Forslaget om å gjøre om dagens krav om arkivplan til et krav om internkontroll, og forslaget til særlige internkontrollkrav for kommuner og fylkeskommuner, fremstår som forslag som bruker internkontrollbegrepet i videre forstand enn det som vanligvis gjøres og i alle fall enn det som er lagt opp til i NOU 2016:4. Kommunal- og moderniseringsdepartementet stiller spørsmål ved om dette bør vurderes nærmere i lys av NOU 2016:4.»

Tidligere uttalelser

12. Krav til internkontrollen i kommunene

De kravene som statlig regelverk stiller til internkontrollen i kommunene skal bare knyttes til kommunenes etterlevelse av lover og forskrifter, inkludert rettslige normer forankret i lov og forskrift. Lovforarbeider, utfyllende forskrifter, veiledningsmateriell eller liknende bør slå fast at kommunene bør tilpasse internkontrollen til lokale forhold, virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Dokumentasjonskrav må ikke føre til unødvendig byråkratisering.

Hva er forskjellen mellom arkivplan og internkontroll for arkiv?

"Ein arkivplan er ein samla plan over kva arkivet inneheld og korleis det er organisert. Det aukar kvaliteten på arkivet og tilliten til arkivtenesta at ansvar og rutinar er godt dokumenterte og lett tilgjengelege. Arkivnøklar og oversikt over alle instruksar, reglar, planar mv. som gjeld for arkivarbeidet, skal vere med, anten som vedlegg eller i eit samla dokument."

En liten analyse

Internkontroll:

- Fordeler: har et større nedslagsfelt enn den selve funksjonen/rollen. Fokus på risiko og jevnlig oppfølging. Levende verktøy som ledelsen må forholde seg til.
- Ulemper: nytt verktøy! Vi må lære, dele og bli (mer) synlige i organisasjonen vi tilhører.

Arkivplan:

- Fordeler: kjent verktøy for arkivarer, og det dekker behovet for en systematisk og oppdatert oversikt over hva arkivet inneholder.
- Ulemper: sjelden kjent utenfor arkivet. Mangler fokus på risiko og har ofte heller ikke koblinger til andre styrende dokumenter.

Skylagring

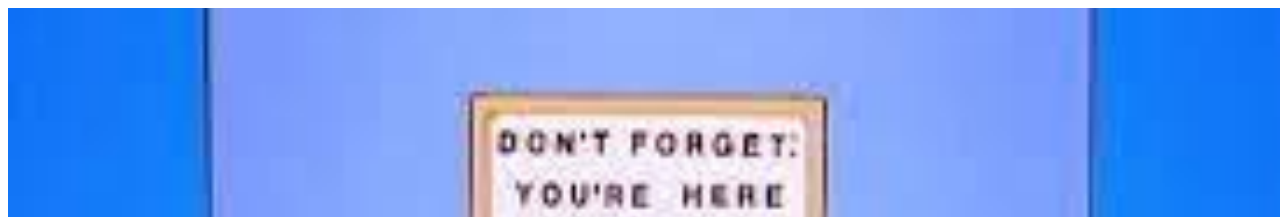

§22: "Lagring av digitalt arkivmateriale utanfor Noreg

Offentlege organ kan lagre digitalt arkivmateriale utanfor Noreg dersom pliktene i arkivlova med forskrifter er regulert i avtala mellom organet og eigaren av arkivlageret. Organet skal behalde tilgang til, kontroll med og eigedomsrett til sitt eige arkivmateriale."

Hva sier arkivloven?

Arkivlova § 9 første ledd bokstav b regulerer moglegheita for å ta arkiv ut av landet slik:

"Utan i samsvar med føresegner gjevne i medhald av § 12 i denne lova eller etter særskilt samtykke frå Riksarkivaren, kan ikkje arkivmateriale (...) førast ut or landet, dersom dette ikkje representerer ein naudsynt del av den forvaltningsmessige eller rettslege bruken av dokumenta."

Hva er skytjeneste?

- **Alt fra dataprosessering og datalagring til programvare på servere som er tilgjengelig fra eksterne serverparker tilknyttet internett**

Skytjenester kan deles i Tjenestemodeller

- Programvare som tjeneste (SaaS)
 - modell for leveranse over et nettverk
 - applikasjon(er) på en *nettsky*-infrastruktur
 - Kunden har i utgangspunktet ikke kontroll over verken applikasjoner, nettverk, servere, operativsystemer eller lagringsmuligheter
 - Eksempel: regnskapssystem, arkivsystem, dropbox, iCloud
 - Plattform som tjeneste (PaaS)
 - Kunden kjøper tilgang til plattform og programvare som gjør det mulig å utvikle, bygge og teste IT-systemer over nettet
 - Kunden har kontroll over egne applikasjoner, men har ikke kontroll over nettverk, servere, operativsystemer eller lagringsmuligheter
 - Eksempel: Google App Engine
 - Infrastruktur som tjeneste (IaaS)
 - tilgang over internett til servere, nettverk og lagring, dvs alle dataressurser som det er vanlig å eie selv når en drifter internt
 - Kunden har kontroll over relevante applikasjoner, servere, operativsystemer og lagringsmuligheter, samt i noen tilfeller visse elementer i nettverket (for eksempel på brannmursiden)
 - Eksempel: amazon web services – kan brukes til å utvide kapasiteten
- Kilder: Difi og Datatilsynet

Skytjenester kan deles i Leveransemodeller

- Allmenn tilgjengelig sky (public cloud)
 - Tjenestene (programvare og infrastruktur) er delt med andre
- Privat tilgjengelig sky (private cloud)
 - tjenestene programvare og infrastruktur er dedikert til én spesifikk kunde
 - Åpner for større grad av spesifikke kundetilpasninger enn tilfellet er med modellen for offentlig tilgjengelig sky
- Gruppesky (community cloud)
 - Skytjeneste som flere virksomheter med sammenfallende behov har gått sammen om å etablere eller anskaffe.
 - Eksempel er felles sky for universiteter og høyskoler
- Hybridsky (hybrid cloud), som kan være en blanding av modellene over
 - Eksempel: kunden har noen data som er sensitive, men for øvrig kan får dekket behovet sitt i en allmen sky

Hva mener NA?

- Ingen prinsipielle motforestillinger mot at materiale lagres i sikre digitale løsninger enten i Norge eller i utlandet
- Stort behov for kompetanse på hvordan dette kan gjøres uten fare for tap av arkivmaterialet, dets integritet eller autenticitet
- Behov for en mer detaljert regulering av området og eventuelt en veileder eller forslag til standardkontrakt som kan brukes ved kjøp av slike tjenester.
- Behov for å utarbeide metode for ROS-analyser og kompetanse på dette som kan brukes på arkivfeltet

- Arkivering og bevaring
- Personvern
 - Hvilke type data har du?
 - Er de underlagt personvernlovgivningen?
- Informasjonssikkerhet
 - Har du kontroll over tilgangsstyringen?

Sikring av arkivet

- Flytting av arkivmateriale
 - Nødvendigheten av avviklingsstrategi og risiko ved konvertering
- Plikt til å ta vare på arkivmateriale over tid
 - Langt utover virksomhetens eget behov
- Jurisdiksjon
 - Ivaretagelse av konfidensialitet – andre lands styresmakters mulighet slette informasjon
 - Personopplysningslov mhp hvilke land opplysninger kan lagres i
- Lagring flere steder
 - Behovet for kontroll med løsninger som
 - Sikkerhetskopiering/speiling
 - Hvordan fungerer dette?
 - Vet du hvor data blir speilet?
 - Er en slik redundans i henhold til de avtaler som er inngått? Hvordan behandles personopplysningene etter at de er overført?
 - Segmentering
 - Er dette en trussel for arkivet?
- Ansvar for arkivlokalet
 - Hindre uautorisert tilgang/ innsyn
 - Hva er «arkivlokalet»
- Tilsyn
 - Arkivlova §7 – arkivverkets tilsynsplikt – problematisk med myndighetsutøvelse på i andre land
 - Er løsningen tilstrekkelig dokumentert for myndighetskontroll?

- Alt utenfor Norge?
 - Kriterier for «godkjente» land
 - Kompetanse til å avgjøre
 - Personopplysninger kan ikke uten videre overføres til land utenfor EØS-sonen
 - Enkelte land er også godkjent av EU som trygge mottakerstater
 - Virksomheter som vil overføre personopplysninger til utlandet må følge bestemmelsene i personopplysningsloven kapittel 5 og personopplysningsforskriften kapittel 6
- Autorisert og uautorisert bruk
 - Kontroll og registrering av autorisert og uautorisert bruk
- Sletting
- Bruk av personopplysninger
 - databehandleravtalen versus en personvernerklæring som kan overgå denne
 - Utelukkende brukes til uttrykkelig angitte formål som er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet
- Underleverandører
 - Har du oversikt over eventuelle underleverandører?
- Applikasjonsforvaltning og drift
 - Har du kontroll på oppgraderinger?

Ressurser

- Difi
 - Etablerer et kompetansemiljø og en [nettbasert ressurs](#)
 - Virksomheter som ønsker å kjøpe inn skytjenester kan finne veiledning.
 - Første versjon <http://www.anskaffelser.no/it/temaer-it/skytjenester-cloud>
- Datatilsynet
 - Skytjenester en veiledning
 - Spesielt fokus på personvernreglene
 - Inneholder sjekklister og linker til flere ressurser
 - <https://www.datatilsynet.no/Teknologi/Skytjenester---Cloud-Computing/>
- Interpares Trust
 - Sjekkliste for tredjepartsleverandør
https://interparestrust.org/assets/public/dissemination/NA14_20160226_CloudServiceProviderContracts_Checklist_Final.pdf
 - Records in the cloud <http://www.recordsinthecloud.org/>

Organisering

- Arkivansvaret vil fremdeles ligge hos øverste leder
- NA er skeptiske til at kravet om eget arkiv og arkivfaglig kompetanse foreslås tatt ut, men vi støtter at detaljkrav til organisasjonsmodell fjernes

- Viktig med arkivfaglig kompetanse i tiden fremover!
- Formålet med arkiv må fremheves i lov og forskrift. Hvorfor er vi til?

Vi har svaret!

«Offentlege organ etter arkivlova § 2 pliktar å gjennomføre dokumentasjonsforvaltninga si slik at det blir skapt, mottatt, fanga og bevart informasjon, data og dokument som skal inngå i organet sitt arkiv. Dette slik at organet si verksemd, transaksjonar og hendingar blir dokumenterte.»

Andre ting av interesse

- Vi ser fremdeles manglende forståelse for at arkiv i dag skapes på mange måter
- Det brukes for snevre begrep og sentrale elementer i moderne arkivdanning og informasjonsforvaltning er ikke med
- Vi må fortsatt jobbe for å få dette bedre!

Totalrenovering

